

Великоднє послання владик УГКЦ в Польщі

Всесвітлішим, Всечесним і Високопреподобним Отцям,
Преподобним Монахам і Монахиням,
та всім вірним Української Греко-Католицької Церкви у Польщі

**Христос Воскрес!
Дорогі Сестри і Брати!**

Сьогодні настав день всесвітньої радості: „**Христос Воскрес із мертвих, смертю смерть подолав, і тим що в гробах життя дарував**”. Ці слова воскресного гімну, які лунатимуть з наших уст протягом найближчих 40 днів до Свята Вознесіння Господнього на небеса, будуть свідченням найважливішої правди нашої віри перед

сучасним світом. Це віра в правду, що смерть, яка тримала в неволі все людство і була його прокляттям, була остаточно переможена смертю і воскресінням із мертвих Божого Сина. Ісус Христос узяв на себе людський гріх, найтрагічнішим наслідком якого стала смерть. Він страждав і помер на хресті, щоби знищити смерть, немовби зсередини. На хресті Син Божий провів найзапеклішу боротьбу з князем цього світу за людські душі.

За кожную душу Він заплатив найвищу ціну. Він став Пасхальним Ягням і добровільно дав себе вбити, проливши свою кров, відкупив кожную душу з рабства смерті та примирив її з Богом. Будучи за своєю природою безсмертним, Він помер у людському тілі, щоби, як кожен смертний, увійти до царства смерті, подолати її володаря і забрати його здобич. Син Божий переміг диявола тією самою зброєю, якою той переміг людство.

Цю правду висловив влучно у своєму слові на Пасху Св. Йоан Золотоустий: „*Ад засмутився, (...) бо знищений; засмутився, бо зневажений. Засмутився, бо смерть на нього прийшла.*” (Закінчення на 2 сторінці)

Дорогі у Христі!

Нехай Воскреслий Христос, який є остаточною Переможцем смерті, дасть Вам силу та кріпить Ваші серця спокоєм і миром, який всім нам тепер дуже потрібний. Кожній війні приходить кінець. Також і війні на українській землі прийде кінець.

Бажаємо, щоби наступні свята Христового Воскресіння були в мирі на українській землі. У цьому нехай скріпляє нас всіх Воскреслий!

†Архиєпископ Євген Попович, †Єпископ Володимир Ющак,
†Єпископ Аркадій Трохановський, †Єпископ Марюш Дмитерко

Участь не тільки у стражданнях

«Вчора я був погребаний з Тобою, Христе, встаю днесь з Тобою воскреслим; вчора розп'ятий був я з Тобою, сам мене спрослав, Спасе, у царстві Твоїм» — співають християни візантійської традиції в Пасхальній Утрени. Це не є метафори, це не вигадка. Це — богослов'я таїнства Хрещення, яке є в нашій традиції — чуємо це під час його звершення у читанні з Послання апостола Павла до римлян (6, 3-11) — співмиранням і співвоскресінням з Христом.

Великий Піст, постійно нагадує нам про це гімнографія цього періоду, є мандрівкою, щоби дійти «на третій день до святого Воскресіння, що опромінює світ нетлінністю» (Утрени в понеділок першого тижня Чотирнадцятниці). Але нема Воскресіння без хреста, розп'яття, страждань і смерті. Тому зрозуміло, що й цей невід'ємний аспект тайни спасіння знайшов віддзеркалення в гімнографії. Так у вівторок третього тижня Великого

(Закінчення на 3 сторінці)

**Христос Воскрес!
Воістину Воскрес!**

«Хоч і у гріб зійшов Ти, Безсмертний, * та адову зруйнував Ти силу, * і воскрес еси як переможець, Христе Боже, * жінкам-мироносицям звістивши: Радуйтеся, * і Твоїм апостолам * мир даруєш, * надшим подаєш воскресення».

Великоднє послання владик УГКЦ в Польщі

(Закінчення з 1 сторінки)

(...) Взяв людину, а на Бога натрапив. Взяв землю, а стрінув небо. (...) Де твоє, смерте, жало? Де твоя, аде, перемога? Воскрес Христос — і ти звалений. Воскрес Христос — і попадали демони. Воскрес Христос — радіють ангели. Воскрес Христос — і життя вільно пливе”

Якби Христос не взяв на себе всю безодню гріхів людства, доля всесвіту була б надзвичайно драматичною і ми надалі залишалися б під владою смерті, без можливості споглядати Бога та без надії на зміну ситуації. Однак Милосердний Бог — Сотворитель людини — не міг допустити такого стану. Він не міг більше дивитися, як гріх нищить людину і руйнує в ній Божу подобу. Навіть у небесах дався чути крик людства з непроникних глибин аду, крик, який у своїй молитві від імені всіх виразив пророк Йона: „У мойй скруті до Господа візвав я, й він відповів мені. З нутра шеолу закричав я, і ти почув мій голос” (Йо 2, 3).

Щоби врятувати Своє сотворіння, Син Божий покинув небо і зішшов у найглибші виміри людського страждання. Наше відкуплення здійснилося в недоступній нам таємниці Божої любові. Усі думали, що князь цього світу переміг і що все безповоротно закінчилося повною поразкою на хресті та за гробним каменем. Однак Ісус Христос воскрес, бо Він є Воплченою Любов'ю, а Любові не можна вбити — Любов є життя. Як читаємо у Книзі Мудрості: „Бог не сотворив смерті, ані не радіє з погібелі живучих. Він бо сотворив усе на те, щоб існувало (...). А через заздрість диявола смерть увійшла у світ, скоштують її ті, що йому належать” (Мудр. 1, 13-14; 2, 24). Бог є Життям і для життя сотворив людину. В книзі Одкровення каже прославлений Христос до Апостола Йоана: „ Не бійся: Я — перший і останній, і живий: і стався мертвий, і от — Я живий на віки віків: і маю ключі смерті і аду” (Одкр. 1, 17-18).

Дорогі Сестри і Брати!

Пасха Христова — це Торжество Життя, це повністю нова дійсність, яка є новим актом сотворіння і відродженням людства: „От нове творю все” — каже Христос у Книзі Одкровення 21, 5. „Я — Альфа і Омега, початок і кінець. Я спраглому дам даром від джерела води життя. Переможний унаслідкує це і буду йому Богом,

і він буде мені сином” (Одкр. 21, 6-7). Тіла Ісуса Христа немає у гробі — Він живе цілковито новим життям. Його воскресіння не було звичайним поверненням до попереднього життя, як у випадку новозавітних героїв: сина вдовиці з Наїну, дочки Яїра чи приятеля Христа Лазаря з Витанії. Воскресіння Ісуса Христа з мертвих є радикально новим і зовсім іншим життям, яке належить уже до таємниці самого Бога і є життям вічним. Тому не дивуймося, якщо ця правда перевищує природні можливості нашого розуміння. Нам значно легше пояснити Тайну Воплочення та народження Божого Сина у людській природі, бо маємо досвід людського народження. Ми можемо уявити велич страждань і хресних мук нашого Спасителя, адже досвід фізичних і духовних терпінь нам не чужий. Можна навіть уявити безодню — наприклад, безодню безпорадності, яку відчувають наші брати й сестри в Україні через війну. Парадоксально, але простіше нам зрозуміти таємницю Хреста, ніж таємницю Христового Воскресіння. Учні, які сходили з гори Тавор після Господнього Переображення, чуючи Його прохання, „щоб нікому не оповідали про те, що бачили аж поки Син Чоловічий не воскресне з мертвих” (Мр. 9, 9); дивувалися тим словам і питали один одного: „що воно означає «воскреснути з мертвих»” (Мр. 9, 10).

Незбагнений дар нового життя, який подарував нам наш Спаситель, найкраще відображає Ікона Воскресіння Христового. Вона образно показує, що сталося в таємниці Бога за каменем, прикоченим до Господнього гробу. Христос Воскреслий не просто виходить із гробу, а виринає з охопленого темрявою царства смерті у сонячному сяйві та динамічному русі. Ворота аду розбиті, а під стопами Ісуса зв'язаний сатана — батько смерті. Христос не самотній: у Своїх руках Він тримає людей — Адама і Єву. Він тримає їх міцно, не за долоні, а за зап'ястя — місце, де найчіткіше відчувається пульс — і воскрешає їх із

Собою до нового життя. На відміну від рукостискання, яке означає рівність, тримання за зап'ястя підкреслює, що це сам Бог рятує людину, бо людина не може врятувати себе сама.

Дорогі Сестри і Брати!

Ми як свідки Воскреслого Христа, прагнемо сьогодні звернутися до всіх пригноблених і плачучих, до всіх страждальчих, які втратили надію, до тих, хто не сумнівається у вірі, і до тих, хто ще не віднайшов Бога: «Мир вам!». Віруйте в Бога, бо Він переміг усяке зло, Він Воскрес і Живе, і останнє слово належить Йому. Каже Христос до Марти, сестри померлого Лазаря: „Я — воскресіння і життя. Хто в мене вірує, той навіть і вмерши — житиме. Кожен, хто живе і в мене вірує — не вмере повіки” (Йо 11, 25-26).

Це особливе свідчення нашої віри у перемогу Ісуса Христа над злом і смертю в контексті вже п'ятого року повномасштабної воєнної агресії на Україну з боку росії. Усім, хто сіє смерть і руйнування в Україні та в інших куточках світу, ми кажемо: зупиніться! Бо так само, як Христос раз і назавжди знищив царство смерті, так і буде переможений кожен, хто топче Божий Закон — Святість Божу та людську.

Історія вчить, що будь-яка влада чи імперія, яка відкидає Бога і ставить себе на Його місце, фундує людству пекельне горе — вона не встоїть і буде Богом звернена в порошок.

Дорогі Сестри і Брати!

Великдень 2026 року та всі рухомі свята, пов'язані з Пасхою, згідно з рішенням Синоду Єпископів Перемисько-Варшавської Митрополії Української Греко-Католицької Церкви в Польщі, святкуємо вже за григоріанським календарем. Відповідаючи на душпастирські потреби та голос вірних, ми віримо, що ця важлива зміна принесе добрі духовні плоди в житті наших вірних у Польщі.

Користуючися нагодою, запрошуємо всіх Вас взяти участь у прощі Перемисько-Варшавської Митрополії до чудотворної Ярославської ікони Матері Божої «Милосердя Двері», яка відбудеться 15–16 травня 2026 року в Ярославі. Цьогорічні урочистості матимуть особливий характер, адже наша

Участь не тільки у стражданнях

(Закінчення з 1 сторінці)

Посту співаємо на Вечірні: «Господи, я ран зазнав від похотей і нещадно сам себе омертвив. О, Владико, що списом дав себе проколоти, зціли і оживи, як щедрий, мою бідолашну душу, зранену ворожою стрілою, щоб явну участь мати у твоїх стражданнях».

Так співають українські греко-католики, використовуючи не визнаний офіційним, але найпопулярніший переклад. Є в ньому одне додане — цікаво було б знати чому? — слово, а саме «явну». По-церковнослов'янськи молимося: «честны'х Твои'х страсте'й прича'стника мя' покажи'»; якщо хтось молиться мовою Петрарки, каже «rendimi partecipe della tua augusta passione»; а по-польськи це звучить: «okaż mnie uczestnikiem Twoich czcigodnych cierpień». В жодному з цих перекладів не «збагачено» прохання про участь у Христових стражданнях «явністю».

Апостол Павло і в цьому аспекті християнського життя є для нас вчителем і свідком. До християн в Колосах він написав: «Тепер радію скорботами за вас і доповнюю на моїм тілі те, чого бракує стражданням Христовим для його тіла, тобто Церкви, якої я став слугою, згідно

з розпорядженням Божим, даним мені заради вас, аби звіщати вповні між вами Слово Боже — ту тайну, приховану від віків і родів, але яка тепер явна для його святих» (Кол 1, 24). У Христі, який добровільно віддав себе за життя світу, є повнота спасіння, його жертва не потребує доповнення. Але тіло Христове, тобто Церква, йде через історію, зазнаючи страждань. Вісімдесят років тому, у березні 1946 року, російська імперія, на той раз в іпостасі Советського Союзу, скоїла черговий акт переслідування, «воз'єднуючи» Українську Греко-Католицьку Церкву з російським (псевдо)православ'ям. І вже п'ятий рік триває кривава, геноцидна найновіша спроба підкорити Україну. І якщо це росіянам вдасться, УГКЦ назово стане підпільною Церквою.

І в цю Чотиридесятницю популярною формою молитви греко-католиків була латинська щодо генези Хресна Дорога. Так написав про цю побожну практику бібліст, о. Ф. Міцкевич SAC, автор коментаря (Nowy Komentarz Biblijny) до Євангелія від Луки: «Євангелісти навіть не думали, яке велике значення матиме вона в духовному житті християн наступних століть і в їхньому з'єднанні зі страждаючим Христом, бо

їхній опис дороги Спасителя на Голгофу є дуже лаконічний і поміркований в словах, без глибокої контемпляції цієї події. По суті не пишуть ні словом про Його падіння під тягарем хреста, ані про зустріч з Його Матір'ю, чи таємничу Вероніку, якої вчинок славиться в шостій стації Хресної Дороги». Тут прагнення контемплувати подію дороги Христа на Голгофу, зробити її явно домінуючим виміром пасхального таїнства, вийшло поза припустимі межі. Уява відіграла в цьому випадку велику, варто питати, чи не завелику роль.

Століттями не тільки українські християни, але просто всі причетні до цього народу, зазнають реальних переслідувань. Віруючі мають право сказати, що слова стихир про участь в Христових стражданнях є очевидною. Хай Церква, яка називає себе східною, черпає зі скарбниці літургії, богослов'я і духовності, яка на християнському Сході не втомлюється проповідувати Воскреслого. Навіть тоді, коли аж надто правдивими є слова про страждання, яке зодягає смертне в красу нетління.

о. Богдан Панчак

Церква відзначатиме 30-ліття коронації Ярославської Богородиці «Милосердя Двері», а також 30-ліття від утворення Перемисько-Варшавської Митрополії та Вроцлавсько-Гданської Єпархії — визначних подій, що становлять важливу частину духовної історії та розвитку нашої Церкви в Польщі. Після святкувань у Ярославі, чудотворна ікона Матері Божої «Милосердя Двері» буде продовжувати своє паломництво на території Ольштинсько-Гданської Єпархії. У цей спосіб закінчиться трилітня духовна проща чудотворної Ярославської ікони на території Перемисько-Варшавської Митрополії.

Дорогі Сестри і Брати!

Христос помер за наші гріхи і воскрес раз і назавжди, але в духовному вимірі пасхальне життя кожної людини залишається завданням, яке постійно актуальне. Як пише Святий Павло: „Увесь

час носимо в тілі мертвоту Ісуса, щоб і життя Ісуса в нашій житті було явним” (1 Кор 4, 10); а в іншому місці додає: „А коли ви з Христом воскресли, то шукайте того горішнього, де Христос перебуває, сівши по правиці Бога. Думайте про горішнє, а не про земне. Бо ви померли і життя ваше поховане з Христом у Бозі. Коли ж Христос, ваше життя, з'явиться, тоді й ви з ним з'явитесь у славі” (Кол 3, 1-4).

У нашому житті ми безперервно мусимо переходити від смерті до життя, від гріха до святості, від рабства до свободи, від ненависті до любові і прощення. Не змарнуймо добрих плодів навернення, які ми досягнули під час великопосного подвигу.

Дозвольмо Воскреслому Христові увійти в наші серця, відвалити камінь гріха, сумнівів і зневіри. Воскреслий Христос приходить сьогодні до кожного й промовляє: «Мир вам!»

Ми, християни, маємо цей привілей: Живий Христос присутній з нами

в кожній Божественній Літургії, яка є спомином Його Смерті і Воскресіння. Нашою Пасхою, яку ми споживаємо для життя вічного, є Його найсвятіше Тіло і Кров.

З цілого серця бажаємо вам, щоб світло Воскреслого Ісуса наповнило ваші серця, а Його життя стало явним у житті кожного з вас.

На Великодні Свята зі щирого серця Вас благословимо!

† **Архієпископ Євген Попович**
Митрополит Перемисько-Варшавський

† **Єпископ Володимир Ющак**
Владика Вроцлавсько-Кошалінський

† **Єпископ Аркадій Трохановський**
Владика Ольштинсько-Гданський

† **Єпископ Марюш Дмитерко**
Владика помічник Вроцлавсько-Кошалінський

Перемішль — Вроцлав — Ольштин,
Великдень 2026 р. Б.

Урочистий перехід до храму Парафії Успіння Пресвятої Богородиці в Катовицях

8 березня 2026 року стало особливим і пам'ятним днем для української громади міста Катовіце. Саме цього дня парафія Успіння Пресвятої Богородиці урочисто здійснила перехід до свого храму — костелу святих Кирила і Методія, що знаходиться за адресою: вул. Фелікса Бохенського 147. Ця подія стала справжнім святом віри, єдності та духовної радості для всіх присутніх.

Перехід до храму відбувся з благословення та дозволу Митрополита Римо-Католицької церкви Анджея Пшибильського. Завдяки старанням і проханням Правлячого Архиереє Володимира Юшак та діяльністю декана Катовицького о. Матея Деменюка українська громада отримала можливість мати своє духовне місце молитви та служіння, що стало великою радістю для кожного парафіянина.

Цього дня у храмі була звершена перша урочиста Архиерейська Божественна Літургія. Її очолили Преосвященні владика: Владика Володимир Юшак та помічник єпископа Вроцлавсько-Кошалінської Єпархії Владика Марюш Дмитерко. Разом з ними співслужили: о. Тарас Яворський — парох

Катовиць, кс. пробощ Гжегож (Битом), о. Богдан Кравчук — сотрудник катедрального собору Перемишля, о. Василь Пастернак — парох Сосновця, диякон Роман Островський, підиякони Вроцлавсько-Кошалінської Єпархії Іван Мельникович та Петро Яворський.

На початку урочистостей відбулося викладення Животворящого Христа. Після цього діти та парафіяни міста Катовіце щиро привітали владик традиційним короваем та теплими словами. Цей зворушливий момент підкрес-

Господа та відчуті силу спільної віри. Після завершення Літургії відбулося мирування, яке стало знаком духовної єдності та благословення для всіх присутніх.

На завершення свята парох о. Тарас Яворський вручив подячні грамоти тим, хто особливо допомагає у житті парафії: за вірне служіння Церкві, жертовність та допомогу під час ремонтних робіт храму та церковних приміщень. Особливі слова вдячності були скеровані до владик, духовенства та всіх людей

Перед входом у новий храм.

доброї волі, які своєю працею та підтримкою сприяли цій важливій події. Святкування завершилося спільним частуванням на подвір'ї храму. Усі присутні мали можливість поспілкуватися, поділитися радістю та відчуті справжню силу християнської спільноти.

Цього дня у храмі панувала справді чудесна атмосфера — атмосфера молитви, вдячності та великої радості. У серцях кожного українця жила глибока вдячність Богові за те, що громада має своє

місце для молитви, любов і вдячність духовенству.

Опісля була відслужена Божественна Літургія, під час якої вірні мали можливість разом піднести молитви до

місце для молитви, служіння та збереження духовних традицій. Це свято стало символом єдності, віри та надії для українців у Катовицях та довколишніх міст та сіл. (ред.)

Божественна Літургія у новому храмі катовицької парафії Успіння Пресвятої Богородиці.

Інавгурація фундації Вроцлавсько-Кошалінського єпарха «Братерство»

14 березня в катедральному храмі Воздвиження чесного Хреста у Вроцлаві відбулася урочиста інавгурація фундації єпископа Вроцлавсько-Кошалінської єпархії «Братерство». Подія збрала духовенство, вірних, представників державних інституцій і гостей, які спільно молилися за успішний початок діяльності новозаснованої організації.

Інавгураційні врочистості розпочалися з Божественної Літургії, яку очолив Владика Володимир Ющак разом із єпископом-помічником Марюшем Дмитерком та духовенством єпархії.

У проповіді Владика Володимир звернувся до євангельської розповіді

про зцілення глухонімого, наголошуючи на важливості використання тих дарів, які Бог дав людині: «Ми приходимо на світ із даром слуху і мови. Однак дуже часто ці дари залишаються невикористаними. Ми маємо багато можливостей, можемо багато діяти, але не вміємо користати з того, що Бог нам дав. Часом потрібен Божий палець, щоби відкрити наші дари».

Єпископ зазначив, що в сучасному світі є багато нагод допомогти іншій людині, але ми не завжди їх використовуємо. Тому заснування фундації є «спробою відкрити ті можливості й дари, які маємо».

Інавгурація фундації «Братерство» в каплиці Гогберга.

Від Лазаря до Пасхи

Воскресіння Ісуса Христа не є подією замкненою в одній ночі, і не є лише одноразовою перемогою життя над смертю. Воно радше є дорогою — процесом, який розгортається в літургійному часі та веде людину через досвід смерті до нового життя. Ця дорога починається не в ніч Пасхи, а значно раніше — у суботу воскресіння Лазаря, яка стає богословським порогом усього пасхального таїнства.

Уже Субота Лазаря вводить вірних у динаміку пасхальних подій, відкриваючи перед ними перспективу перемоги над смертю. Як підкреслюють літургійні

дослідження, саме цей день є своєрідним вступом до всього драматичного шляху до Пасхи. Воскресіння Лазаря не є лише чудом, але об'явленням влади Христа над смертю і передвістям того, що станеться з Ним самим. Євангельська подія показує Христа як Того, хто може вивести людину з гробу, бо Сам є «воскресінням і життям».

Літургія цього дня підкреслює цю правду з особливою силою. У Лазареву Суботу вперше перед Пасхою знову звучать пасхальні мотиви, що є винятковим явищем у році. Наче Церква навмисно порушує звичну

Після Богослужіння інавгураційна частина продовжилася в каплиці Гогберга. Зі вступним словом виступив Владика Володимир Ющак, який окреслив основні цілі та напрями діяльності фундації. Він зауважив, що її завдання — служіння людям, підтримка тих, хто потребує допомоги, а також сприяння взаємному пізнанню й інтеграції різних середовищ.

Опісля із промовою виступила президент фундації Івона Марцішак, яка розповіла про поточні ініціативи та плани розвитку організації. Віцепрезидент фундації о. Матей Деменюк наголосив на важливості поширення діяльності фундації на всю територію єпархії.

У планах також створення осередків фундації в різних містах, де діють греко-католицькі парафії, щоб діяльність організації могла охоплювати всю єпархію та ефективно допомагати місцевим громадам.

Фундація «Братерство» покликана допомагати людям у потребі незалежно від їхнього походження чи віросповідання, підтримувати інтеграцію суспільства, а також зберігати та розвивати духовну і культурну спадщину УГКЦ у Польщі.

Департамент інформації УГКЦ

послідовність: ще до хреста вже звучить пісня перемоги. Це не випадковість, а богословська інтуїція — воскресіння починає проникати в історію ще до того, як зовнішньо здійсниться Пасха.

Після цього порогу починається драматичний шлях Страсного Тижня. У візантійській традиції він не є лише спогадом подій минулого. Це реальна участь у таїнстві спасіння. Літургія не дозволяє залишитися стороннім спостерігачем, але вводить людину в саму подію. Особлива структура богослужіння, зокрема Часослов, змінює відчуття часу: ранкові служби звершуються ввечері, тексти майбутнього переплітаються з минулим, а історія стає теперішнім досвідом. У цей період навіть сам літургійний день може починатися не з Вечірні, а з Повечір'я чи Утрени, що підкреслює винятковість часу.

У центрі цього шляху стоїть Страсна П'ятниця, але і вона не є кінцем. Гімнографія Сходу говорить мовою парадоксу: Той, хто створив світ, добровільно приймає смерть. Хрест стає не поразкою, а об'явленням Божої сили. Це момент переходу, а не завершення.

(Закінчення на 18 сторінці)

Антін Ангелович, перший ректор Генеральної Духовної Семінарії у Львові

1756 р. 14 квітня — на Львівщині (в селі Гринів) в родині місцевого пароха народився Антін Ангелович, греко-католицький священник, Митрополит Галицький, Архієпископ Львівський, один із організаторів і перший ректор Генеральної Духовної Семінарії у Львові, професор і ректор Львівського Університету. Його зусиллями була відновлена Галицька Митрополія.

Маючи неабиякі здібності до навчання, успішно закінчив львівську єзуїтську колегію. Тодішній Єпископ Лев Шептицький став духовним наставником Ангеловича. Спочатку забрав хлопця працювати у своїй канцелярії, згодом відправив на навчання до Відня. Звідти 1781-го Антоній Ангелович повернувся зі ступенем доктора богослів'я. У Львові він висвятився на священника і вирізнявся серед неосвіченого духовенства («псалтирників»).

1783-го влада оголосила про відкриття Генеральної семінарії для католиків східного обряду у Львові. Її ректором став двадцятисемилітній Ангелович. Наступного року молодий отець став професором догматики Львівського університету. Ангелович читав лекції українською, розвиваючи богословську термінологію. Досконало знав латину і старогрецьку, а також володів польською, німецькою, французькою, італійською та румунською. Листувався з представниками політичної еліти Австрії та Польщі.

Він отримав титул радника двору. З 1796-го став єпископом Перемиським.

Духовенство жалілося на жорсткий стиль управління нового єпископа. Він намагався впорядкувати занедбане господарство єпархії. Жив за 8 км від Самбора, де в нього було велике господарство з папірнею.

1807-го Папа Римський Пій VII дав дозвіл на відновлення Галицької Митрополії, яку очолив Антоній Ангелович.

Герб Митрополита Антонія Ангеловича.

Урочисте сходження на митрополичий престол відбулося у вересні 1808-го року. Наступного — Львів захопили наполеонівські війська, митрополит не виявив до них прихильності. Поповзли чутки, що митрополит готує заколот і львівські міщани вдерлися з обшуком до його помешкання. Жодних слідів змови не знайшли, але військова адміністрація конфіскувала збіжжя, худобу і реквізувала касу консисторії та ще й пригрозила трибуналом. Почалися арешти священників і митрополит пішки вирушив до Угорщини, а за його затримання була призначена винагорода.

У несприятливих умовах довелося працювати митрополиту. Австрійська влада була виснажена війнами з Наполеоном і не цікавилася українськими питаннями, а поляки зі свого боку блокували позитивні для галицьких українців рішення.

Окрім пастирських листів, між іншими, видав польською мовою політичні брошури антинаполеонівського спрямування: «Хто є наступальною стороною: Австрія чи Франція?» (1805), «Роздуми австрійського патріота з приводу деяких статей у закордонних газетах» (1809).

Помер Антін Ангелович у 58 років 9 серпня 1814-го. Свою бібліотеку, яка налічувала 8 тисяч томів він заповів митрополичій капітулі у Львові.

Митрополит був похоронений на Городецькому цвинтарі Львова. Його могила не віднайдена, тому що наприкінці XIX століття (близько 1875 року) цей цвинтар було закрито та згодом забудовано, через що могила остаточно знищена.

Мармуровий медальйон із портретом Митрополита Ангеловича на пілоні в інтер'єрі Собору Святого Юра у Львові.

[«Похоронили А. Ангеловича на давньому Городецькому цвинтарі, де його могила скоро заросла, а потім цілком зрівнялася із землею так, що вже всередині XIX століття, коли постало питання про перенесення труни на новий цвинтар, бо Городецький закривали, ніхто не міг вказати, де спочивають тлінні останки першого Галицького митрополита. Колись, наче відчуваючи байдужість нащадків до своєї особи, А. Ангелович написав пам'ятні слова: "Якась особлива недоля тяжить над нами, русинами; ми — немов зачаровані. Не з'являються у нас велетні духа, а якщо хтось з наших і почне виділятися, то вже в самих початках свого шляху пригнічується нашою недолею". А не долю дуже часто породжує байдужість». — Антоній Ангелович, Його епоха і діяльність, Львів: Логос, 2006]

За матеріалами: Український Інститут Національної Пам'яті та «Енциклопедія Історії України»

Легенда про писанку Свят-Миколи

Баба Марина йшла до хати зі свяченим. Паски в неї не було, ні колачів, ні зозулі з переплетеними крилами, а писанок не годна була накрасити, бо руки їй тряслися. Знала, який то репіт у хаті буде, як внучок, сирота, побачить у кошеліку білі яйця. Йшла й обтирала сльози рукавом сорочки. Якби так Андрійків дедьо жив, то не одну потіху мала б дитина на Великдень!

Марина здоровила: „Христос Воскрес” всіх Ісусів на перехрестях і цілувала підніжки святим у придорожніх капличках. Припала до Свят-Миколи і давай заводити:

— Святецький мій, сонечко золотеньке, оленику срібленький, покраси мої яєчка, бо Андрійко верещатиме, що страх!

— Не заводи, Марино, дай мені твій кошелік, — сказав святий Микола.

Зглянулися святі з каплички на стару. Одно яйце взяла Богородиця і розписала на нім церковцю з дзвіницею. Ангели малювали свічки, а малий Ісус коники і зайчики. Свят-Микола почав красити своє яєчко і пофарбував собі геть вуса й бороду, як овечу вовну на ліжник. Його яєчко стало плямисте, як полонина на провесні, з якої ще не цілком розтав сніг.

— Гм... — думав Свят-Микола, що не любив давати будь-які дарунки.

— Вже коли ця писанка не красна, то хай вона має таку тверду лушпинку, як лісовий горішок. І він поклав писанку між друзі в кошелік.

Баба Марина подякувала красенько і пішла додому. Іде вона попри Облаз, аж глип! А там стоїть собі Арідник, пакає рогову люльку і моргає на неї, як

на молодичю. Бабі заперло віддих зі страху.

— Що ж, бабо Марино, — каже „той”, — підеш зі мною поцокатися?

А в баби вже зуби цокаються. Але що ж — треба йти, коли запрошує.

Арідник взяв свою писанку з пекла, наповнену твердою смолою, а баба почала перебирати свої писанки: тої жалко, тої шкода, вибрала ту, яку малював Свят-Микола.

— За що цокаємося? — питає Арідника.

— За душу Андрійчикову, — каже він.

— Свят, свят, свят! — схаменулася стара. — Як ти — за його душу, так я — за його добру славу, довге життєчко на землі і вічне щастя в небі цокаюся.

Цок, цок — трісь! Арідникова писанка розлупилася.

— Ну, коли вже Андрійкова душа дісталася ангелам, то цокнімся за твою, стара, — заскреготав золотими зубами Арідник.

— Моя душа варта більше, як глечик червінців, але хай буде по-твоєму, — згодилася Марина і воркоче під ніс: — Помози, Свят-Миколо!

Цок, цок — трісь! Розлупилася на другім боці Арідникова писанка. Але відомо, що дідька скоро не позбудешся. Він добув з дзьобенки другу писанку, новеньку й гарячу, як вогонь.

— Скажи тепер ти, Марино, за що хочеш цокатися, — каже.

Марина думає й роздумує: й цього, й того треба, але вже найбільше такої рогової люлечки, як Арідник має!

Коли Арідник почув, що вона завзялася на його люльку, згадав свою розбиту писанку і вівкнув:

— Люльки не дам тобі таки, бісова бабо! — зареготався і зник їй з віч.

Марина перехристилася й подрипала до хати. Коло ворині наступила на глечик, набитий червінцями, як голубцями зі салом.

За перший червінець Марина купила святому Миколі здоровенну воскову свічку.

Свята великодні

Таке сонце, як писанка,
Зійшло у неділю.
Таке кругле, променисте,
Як яєчко біле.

Такі діти, як те сонце,
В вишиванках білих,
Поспішали у церковцю
В Воскресну Неділю.

Такі квіти, як ті діти,
Розцвіли сьогодні —
Вшанувати, звеличати
Свята Великодні.

Нехай бринять і пахнуть квіти,
Нехай почує Божий рай,
Як на землі радіють діти
І звеселяють рідний край.

На вас погляне Божа Мати,
Радіючи з святих небес...
Збирайтесь, діти, нум співати:
Христос воскрес! Христос воскрес!

Христос воскрес!

Христос воскрес! Співає вся природа,
Величний гімн несеться до небес.
Хоч він помер — з любові до народа,
Із гробу встав, у величі воскрес.
Христос воскрес! Яка велична днина!

Яка любов, і ласка, і краса!
Віддав Господь улюбленого Сина,
Щоб людям всім відкрити небеса.

Христос воскрес! Радійте нині, діти!
Сповнилося найбільше із чудес.
Пропала тьма, і сонце правди світить.
Христос воскрес! Воістину воскрес!

Великодні писанки

Що за дивні яєчка
Наша курочка знесла!
Намальоване гніздечко
Ще й пташиночка мала,
Навкруги — барвисті квіти,
Жовті, сині гілочки...

Чи здогадуєтесь, діти
Що це? Певно — писанки!
Їх не курочка знесла,
Їх матуся принесла,
Ми гуртом розмалювали
Для святкового стола:

Сяють наші писанки, —
Як весняні квіточки!

Леонід Полтава

КАЛЬВАРІЯ — в наміренні припинення війни й справедливого миру — «Співстраждаємо разом з Україною»

Час Великого Посту, це також пілігримки (паломництва) й Хресні Дороги в Кальваріях. Сьогодні Хресні Дороги проходять із особливими наміреннями — молитвами за український народ, припинення війни, справедливий мир, за жертви страждань, викрадених, полонених і вбитих.

Наша Церква проводить Хресні Дороги, де страждання Христа на шляху на Голгофу поєднуються зі стражданнями України передумуючи наш шлях до Воскресіння.

Традиція Хресної Дороги, як самостійної молитовної практики, поширилася в Європі, а й в Україні (зокрема після Берестейської Унії 1596 року), переважно у XVI–XVII століттях.

Субота 14 березня 2016 р., увінчана тендітною погодою ранньої весни, стала для греко-католиків Вейгерова та інших міст Іданського Деканату Ольштинсько-Іданської Єпархії УГКЦ днем молитви й участі в Хресній Дорозі на шляху Вейгеровської Кальварії розташованій на території міської забудови Вейгерова та місцевого паркового ансамблю.

«...наш Спасителю, допоможи нам іти слідами Твого страждання, щоби навчитися співчуттю, терпінню, милосердю і любові. Дай нам сміливість зустрічати біль, падіння і втрати довіряючи Тобі й підтримуючи ближніх. Нехай ця Хресна Дорога стане для нас нагадуванням, що навіть у темряві та жахиттю війни Твоя любов і жертва освітлює наш шлях».

У Хресній Дорозі паломники молилися за мир у виснажливій війні, що вже п'ятий рік винищує український народ й українську землю. Перед кожною з чотирнадцяти каплиць репрезентанти від парафій читали слова молитов та зверталися до Спасителя з проханнями в наміренні України, своїх ближніх, потерпілих, калік, хворих, безпритульних, сиріт, позбавлених волі та зниклих безвісті, біженців, розлучених родин та всіх у горю.

«...Господи, Ти також несправедливо страждав за наші гріхи. Допоможи нам у ці лихі часи не втратити віри, не розпорошити любові, не зачерствіти від байдужості, не закам'яніти від ненависті. Допоможи нам продовжувати нести наші хрести. Допоможи нам залишатися відкритими для любові навіть у темряві

Вейгерово, 14.03.2026 — 1.

Вейгерово, 14.03.2026 — 2.

Вейгерово, 14.03.2026 — 3.

війни. Допоможи нам відчувати Твою любов, Твоє милосердя, Твою допомогу у безсиллі нашого життя. Молімося за чимскоріше закінчення війни й якнайшвидше повернення додому, усіх безвісти зниклих, полонених та розсіяних по світу українців...».

Дерев'яного хреста, що його несли стежками вейгеровської Хресної Дороги, першим на своє плече взяв ольштинсько-гданський ординарій УГКЦ Владика Аркадій Трохановський. Він також, на закінчення урочистої процесії, при останній стації, звернувся до прибулих прочан словами: «Сьогодні роздумували ми про біль, відчай, голод, страх і втрату але також і про безмежну любов, підтримку й милосердя на прикладах добрих людей. Ми бачили і бачимо, що заангажовані волонтери і світова громадськість показують, як можна

Вейгерово, 14.03.2026 — 4.

сіяти добро, милосердя, любов та співчуття, навіть тоді, коли, здається, що

темрява огорнула всіх. Ми бачимо, як усі українці — в Україні й розпоршені

Вейгерово, 14.03.2026 — 5.

Вейгерово, 14.03.2026 — 6.

по цілому світу, дякують усім, хто допомагає вистояти у цій жорстокій, несправедливій війні... Господи, благослови нас на мирне і щасливе життя. Нехай ця Хресна Дорога навчить нас терпінню, милосердю і незламності духа! Амінь».

«...Господи, ми пройшли цією Хресною Дорогою разом із Тобою, з нашим єпископом, священниками, монашеством, вірянами і нашою стражденною Україною. Ми роздумували про біль та відчай, холод та голод страх і втрати, але також і про безмежну любов, підтримку і милосердя на прикладах добрих людей. Ми бачили і бачимо, як волонтери і люди з усього світу показують, як можна сіяти добро, милосердя, любов та співчуття, — навіть тоді, коли здається, що темрява й безпорадність окутала усіх. Ми бачимо, як усі українці в Україні та розсіяні і розпорошені по цілому світі, дякують усім, хто допомагає вистояти у цій жорстокій, кровопролитній, несправедливій війні за Рідну Землю. Господи, дай нам віру і надію, щоб ми могли будувати

Глотова. Вармінська Хресна Дорога.

мир, любити один одного і підтримувати тих, хто падає...».

Завершення вейгеровської урочистості стала зустріч усіх учасників й паломнича трапеза в душпастирському центрі, на які запросив паломників місцевий парох о. Микола Делінкевич.

Тиждень раніше паломники, віряни нашої Церкви молилися також Хресною Дорогою у Кальварії Вармінській в Гловові (Вармінсько-Мазурське Воевідство).

текст і фото:
Богдан Тхір

Довідка:

Вейгеровська Кальварія була четвертою кальварією, збудованою в шляхетській Речі Посполитій.

Ініціатором її будови та головним засновником був воєвода Мальборка Якуб Вейгер. Ймовірно, Вейгер ініціював свої зусилля з отримання згоди церковної влади одночасно з місцем розташування у Вейгеровській Волі, пізніше Вейгерові. Один із Отців Цистерціанців Оліві, отець Роберт із Вердена, розрахував відстані між станціями майбутньої Голгофи на основі фактичних вимірювань Дороги Христа в Єрусалимі та позначив розташування майбутніх каплиць хрестами на полі.

Як тільки єпископ Влоцлавка і Помєранії Миколай Альберт Іневош з Олександра дозволив будову Голгофи (9 червня 1649 року), будівництво каплиць розпочалося негайно. Їхніми засновниками були не лише Якуб Вейгер і члени його родини, а й колеги та друзі воєводи. У 1661 році, на прохання Якуба Вейгера, Святіший Отець Олександр VII видав буллу, що надала на десять років повний відпуст для паломників, які відвідували Голгофу.

Каплиці на шляху Вейгеровської Кальварії — це група з 25 мурованих капличок різної величини. Комплекс розташований на трьох пагорбах: Оливної Гори, Гори Сіон, Гори Кальварії. Цілий

шлях Вейгеровської Кальварії має довжину 4,6 км. Під кожною каплицю лежить жменька землі з Єрусалиму.

* * *

Вармінська Кальварія. Єдина кальварія на південному сході Польщі, Вармінська Голгофа, розташована в невеликому селі Глотова, неподалік від Доброго Міста.

Ініціатором будівництва Кальварії був мешканець Глотова Ян Мертен, який у 1860 році подарував парафії 7 гектарів землі для будівництва Хресної Дороги. Він зробив це після повернення з паломництва до Святої Землі.

Шлях Хресної Дороги був сформований у віднесенні до єрусалимського. Кальварія в Гловові, через яку протікає невеликий струмок, складається з чотирнадцяти неоготичних цегляних каплиць різних розмірів, що нагадують невеликі костели, у фундаментних яких вмуровані камінчики з Єрусалиму. Каплиці розташовані вздовж усього шляху. У кожній каплиці є натуралістичні, повнорозмірні, поліхромні скульптури Страстей Господніх.

* * *

Пацлавська Кальварія. Найвідоміше місце пілігримок довоєнної Перемиської Єпархії Греко-Католицької Церкви.

Пацлавська чудотворна ікона Пресвятої Богородиці.

«(...) З нагоди 300-ліття мученицької смерті святого Йосафата Кунцевича в 1923 році відбувся величавий відпуст з посвяченням Хресної дороги, тимчасово обставленої дубовими хрестами, на яких були уміщені зображення мук Спасителя.

Було заплановане й спорудження мурованих капличок. Фундатором першої такої каплички став преосвященний Йосафат Коциловський. →

Представники єпископату США зустрілися з єпископами УГКЦ в Польщі

Представники УГКЦ в Польщі зустрілися з представниками єпископату США, щоби обговорити душпастирські питання та підтримку українських біженців, зокрема організацію Центрів Психологічної Допомоги.

Душпастирська робота та допомога воєнним біженцям з України були одними з тем переговорів представників Української Греко-Католицької Церкви в Польщі з представниками підкомітету Конференції Католицьких Єпископів Сполучених Штатів з питань допомоги Церкві у Центральній та Східній Європі.

В офісі Конференції Єпископату Польщі 18 березня у Варшаві відбулася зустріч єпископів Перемисько-Варшавської Митрополії УГКЦ в Польщі з єпископом Джеральдом Л. Вінке, головою підкомітету Конференції Католицьких Єпископів США з питань допомоги Церкві у Центральній та Східній Європі, а також з Дженніфер Хілі, національною директоркою Бюро Допомоги Церкві у Центральній та Східній Європі Конференції Єпископату США.

За інформацією, темою зустрічі була, зокрема, актуальна ситуація

13 серпня 1934 року всесвітній отець-крилошанин Василь Гриник посвятив дві муровані каплички, а також поблагословив фундаменти каплиці Божого Гробу, яку по двох роках, 14 серпня, посвятив сам фундатор — Владика Йосафат Коциловський.

На жаль, цей розквіт релігійного життя в Пацлаві почала нищити Друга світова війна, а згодом, у 1946 — 1947 роках, довершила акція «Вісла». Українців депортували частково в підрадянську Україну, частково на західні землі Польщі. На Кальварійській Горі — колиці українського християнства на Перемищині знищили греко-католицькі каплички, а 20 травня 1957 року розібрали й муровану церкву, в якій була чудотворна ікона Божої Матері.

З того часу Пацлавська Кальварія залишається відпустовим місцем лише римо-католиків. Проте українці все ж не забули своєї предківської святині. Починаючи з 1995 щороку 15 серпня вони збираються біля Пацлава на горі З'явління на молитву. Сюди часто вирушають на прощу діти і молодь (...).

Патріархат — 5 (451) 2015

Української Греко-Католицької Церкви в Польщі. Було обговорено душпастирські питання та опіку над воєнними бі-

вказано на працю Карітас кожної єпархії. Окрім цього, ще звернено увагу на необхідність відкриття психологічних

Єпископ Джеральд Л. Вінке.

женцями з України. Учасники зустрічі звернули увагу на те, що в Польщі останнім часом відкрито нові душпастирські осередки, що створює додаткові виклики. Було обговорено, як надавати допомогу біженцям сьогодні, а також як організувати центри психологічної підтримки.

Українську Греко-Католицьку Церкву в Польщі представляли архієпископ Євген Попович, Митрополит Перемисько-Варшавський, єпископ Володимир Ющак, єпарх Вроцлавсько-Кошалінський, єпископ Аркадій Трохановський, єпарх Ольштинсько-Гданський, та єпископ Марюш Дмитерко, єпископ-помічник Вроцлавсько-Кошалінської Єпархії.

* * *

Найперше гості з США бажали зустрітися з українськими єпископами з Польщі. Головна мета зустрічі — почути актуальну інформацію про ситуацію біженців, яким Перемисько-Варшавська Митрополія надає гуманітарну та душпастирську опіку вже від 24 лютого 2022 р.

Розмова, це була добра нагода представити, що було зроблено для біженців, тобто: надано релігійну опіку, відкрито нові душпастирські осередки, там де не було українців, з'явилася потреба закуплення нових житлових приміщень для священників, які прибули з України.

центрів, які будуть надавати допомогу, тому що багато осіб з України травмованих, розлучених, з'являється гейт, ненависть до українців. Такі центри потрібні, щоби реально допомагати. Єпископи поділилися своїм досвідом, зокрема досвідом своїх єпархій. Подякували за допомогу американським гостям.

Делегація ввідала монастир Отців Василіян у Варшаві, собор в Ольштині, суботню школу для дітей в Ельблонгу, за яку відповідають вчительки з України за підтримкою місцевого гуртка ОУП. Делегати відвідали також собор в Гданську. Взяли участь у Божественній Літургії, яку очолив Владика Аркадій Трохановський. Владика Аркадій подякував гостям за довголітню допомогу, а також за допомогу Україні і за спільну молитву за припинення війни та за мир в Україні. Після літургії гості з США зустрілися з групою дітей, тому що це був початок реколекцій. Єпископ Джеральд запевнив про молитву.

Американські гості окремо зустрілися зі священниками на приходстві в Гданську. Це була добра нагода почути про різні історії пов'язані з біженцями, а також послухати про відносини між римо- та греко-католицькими Церквами в Польщі, про польсько-українські відносини, про ситуацію родин та всесторонню допомогу Україні.

(ред.)

Професор Борис Возницький

— рятувальник українських замків і засновник музеїв

16 квітня 1926 р. — у селі Ульбарів на Рівненщині народився Борис Возницький, мистецтвознавець, директор Львівської Галереї Мистецтв, академік Української Академії Мистецтв, президент Українського Національного Комітету Міжнародної Ради Музеїв (ICOM), доктор honoris causa. Герой України, лауреат Національної премії імені Тараса Шевченка, заслужений працівник культури України та Польщі.

Загинув **23 травня 2012 р.** в автокатастрофі між селами Куровичі та Печенія (Львівська обл.) — коли йому було 86 років. Тоді в нього стався серцевий напад. Поховали Возницького на Личаківському цвинтарі у Львові (поле № 67).

Борис Возницький в дитинстві спочатку навчався в селищній школі, а у 5–6 класі перевівся на навчання до Дубна.

Після заняття совітськими військами Дубна в березні 1944 року був мобілізований і потрапив на фронт. Служив у штрафній роті, де бійців використовували, як гарматне м'ясо. Брав участь в операції «Багратіон» в Білорусі і дивом залишився живим. Після війни був студентом львівського училища імені Труша, згодом навчався у Ленінградській Академії Мистецтв.

Як музейник Борис Возницький починав свою діяльність у Винниках, де став ініціатором створення місцевого музею.

Повернувшись із навчання у Ленінграді, протягом 1960–1962 років Возницький працював заступником директора Музею Українського Мистецтва

у Львові. Згодом був призначений на посаду директора Львівської Картинної Галереї.

Професор Борис Возницький.

Найбільше Борис Возницький відомий, як рятувальник українських фортифікаційних споруд. Власне за життя Возницького його називали «ангелом охоронцем замків». Зусиллями мистецтвознавця отримали нове життя замки Львівщини — Олеський, Золочівський, Підгорецький та Свірзький, які з ініціативи Возницького було об'єднано у туристичний маршрут

«Золота підкова Львівщини».

Під час розмови з редакторами «Благовіста» в серпні 2009 р., що відбулася в кабінеті професора у Львівській Картинній Галереї, повному історичних артефактів, він нагадав, між іншими, свій перший візит до Варшави і враження, яке справило на нього ставлення польських вчених, музейників та археологів

Скульптури Йогана Пінзеля у львівському музеї.

до пам'яток минулого. Тут про архітектурні пам'ятки та усе, що з ними пов'язувалося, дбали надзвичайно. Радянські школи цього не вчили, більший натяк ставлячи на ідеологію, як на власну,

дійсну історію. Професора Возницького в Україні та поза її межами поважають, як дійсного охоронця спадщини віків. Проте, не все йому вдалося. Прикладом тут може послужити латинський храм Усіх Святих у Годовиці, з якого вдалося професору врятувати чимало скульптур Йогана Пінзеля (побачити їх можна сьогодні в Музеї сакральної барокової скульптури Пінзеля у Львові, зорганізованого в приміщенні колишнього костелу Кларисок Митна площа), проте костел, нищє до сьогодні.

* * *

Возницький відомий як засновник музеїв:

- музей першодрукаря Івана Федоровича у Львові,
- музей Й. Пінзеля (Львів),
- музей-садиба М. Шашкевича (Підлісся),
- музей найдавніших пам'яток Львова,
- музей «Русалки Дністрової» (Львів).

12 квітня 2013 року Львівській картинній галереї було присвоєно ім'я Бориса Возницького. «Борис Возницький був людиною з інноваційними ідеями для того часу. Він розпочав свою діяльність у дуже важкий період, а саме у часи радянської пропаганди, яка стосувалася насамперед культури. Мистецтвознавець був активним противником то-

талі-тарного режиму. Внесок видатного Музейника в українську культуру і музейну справу є неогічним. Він жив і творив поруч з нами, у наш час, його діяльність є зразком самовідданої професії, відповідальності та турботи про здобутки національної культури. Його по праву називали українським ангелом-охоронцем творів мистецтва, і він був справді незамінною для української культури людиною», — писав

про професора Роман Зінкевич у своїй статті «Феномен Бориса Возницького» (Електронний архів Національного університету «Львівська політехніка»).

(бт)

Великдень перед десятиліттями

Польща післявоєнних років, по мимо того, що знайшлася вона за «залізною завісою» (тобто ідеологічним бар'єром країни «народної демократії» від Заходу під час холодної війни) силою післявоєнних політичних обставин, релігійних переслідувань рівня того, що діялося у радянському союзі, не зазнала. Храми завжди були заповнені вірянами, а зокрема великі свята — Різдво й Великдень звичаєво заповнювалися шцент.

Антирелігійний плакат.

Зокрема святково виглядали вулиці міст, містечок і сіл у Квітну Неділю, коли-то до храмів поспішали святково одягнені родини з букетами складеними з прикрашених вербових гілочок, щоби освятити їх на літургії та занести потім до своїх домів як особливий оберіг на цілий рік. Подібно ті ж самі вулиці заповнювалися тими ж самими людьми у Велику Суботу, що несли до своїх церков на цей раз для посвячення кошички зі стравами, які наступного дня мали знайтися на столі великодня сніданку.

Так само, на одному духовному рівні, святкували й віряни Греко-Католицької Церкви в Польщі. З такою тільки різницею, що літургії служилися у латинських храмах (у визначених годинах) і досить поспішно. Свята відзначалися в ритм юліанського календаря і працюючим, чи тим, що навчалися, потрібно було відповідно вправно орудувати часом, щоби взяти участь у празничних Божественних Літургіях.

Помимо офіційної ідеології й не завжди сприятливих умов, все таки атмосфера релігійних свят була виразною й збереглася до сьогодні, а великодні

кошички, зокрема вірних нашої Церкви, завжди вміщали пасочку, писанки, шинку, ковбасу, хрін, масло, сіль, сир, свічечку. Все накрите вишитим, великоднім рушничком.

Таких радісних днів, принаймні офіційно, не могли переживати громадяни «країни розвинутого комунізму», де проживало й досі проживає багато наших рідних і приятелів.

Великдень «за совітів» був забороненим релігійним святом. У ці святкові дні атеїстична влада переслідувала вірних, організувала «суботники» (день громадської праці з означеною ціллю), різні демонстрації, перевіряла присутність працівників. Але попри все це українці, зокрема в Галичині, таємно пекли паски, писали й фарбували яйця, відвідували церкви, часто навіть їдучи з міст до віддалених сіл. Бувало, що школярів, яких заангажовані комуністичні активісти чи вчителі, зауважили перед церквою, висміювали у стінгазетах, дорослим погрожували доганами або переслідували за віру.

Український Великдень залишався під атеїстичним тиском такої ж держави часом, коли українці демонстрували свою культурну та релігійну ідентичність, що й залишилося до сьогодні. Христос Воскрес!

(бт)

Як святкували Великдень в радянському союзі

На боротьбу з Церквою в союзі йшли мільярди карбованців, тонни паперових звітів і неймовірне кількість людино-годин. Але варто було комуністичної ідеї дати збій, як паски і фарбовані яйця тут же вибралися з підпілля ...

Танці та опудала

Свободу антирелігійної пропаганди проголосили в 1929 році. Церкви оподаткували; якщо громада виплачувала його, то додавали другий, третій ... І так до тих пір, поки тягар не стає непосильним і храм не закривали.

«При цьому громада сама повинна була послати наверх звернення трудящих з проханням ліквідувати храм, — розповідає історик Олеся Стасюк. — З матеріалів держархіву видно, що

всі подібні заяви зазвичай були написані одним почерком або, наприклад, частина документів дублювала один варіант тексту, а частина — другий, як під копірку»

З багатьох звільнених храмів просторіше влаштували клуби. За словами історика, бували випадки, коли молодь не могла змусити себе ходити туди на гульки, і тоді місцеві функціонери буквально змушували дівчат танцювати в церкві в присутності партверхушкі. Кого помічали на всеношній або з крашанками, могли вигнати з роботи або виключити з колгоспу, і сім'ї доводилося тугу.

«Страх так укорінився, що навіть малюки були обережними і знали: про те, що вдома пекли паски, розповідати не можна, — каже Стасюк. — В голодні роки, як свідчать старожили, бувало, на всю сім'ю варили всього одне яечко і ділили. Багато просто сиділи вдома і сумували, що в такий день ні в церкву сходити, ні відсвяткувати не можна».

Як розговлялись

У 1930-му вихідний через Великдень перенесли з неділі на четвер, щоб свято стало робочим днем. Коли ця практика не прижилася, городян стали виганяти на ленінські суботники, неділеньки і масові ходи з опудалами священиків, які потім спалювали.

До цього дня, за словами Стасюк, приурочували антивеликодні лекції: дітям розповідали, що великодні гуляння плодять п'яницю і хуліганство. Колгоспні бригади намагалися відправити на роботу подальше в поле, а дітей забирали на виїзні екскурсії, за ігнорування яких батьків викликали в школу. А в Страсну п'ятницю, час глибокої скорботи у християн, для школярів любили влаштувати танці.

Скансен «Шевченківський гай» у Львові. Гаївки наприкінці 1980 рр.

Своє весілля

Відразу після революції більшовики почали бурхливу діяльність по заміні релігійних свят і обрядів новими, радянськими.

«Впроваджувалися так звані червоні хрестини, червоні Пасхи, червоні карнавали (ті, що зі спалюванням опудал), які повинні були відволікати народ від традицій, мати зрозумілу йому форму і ідейний зміст, — розповідає релігієзнавець Віктор Єленський. — Спиралися на ленінські слова про те, що церква замінює людям театр: мовляв, дайте їм спектаклі, і вони сприймуть більшовицькі ідеї». «Червоні Пасхи» проіснували тільки в 20-30-х. Але партійна антирелігійна комісія здатися не збиралася. Наприкінці 40-х у сім'ях передпредметні приготування все ще тримали в таємниці, каже історик Петро Бондарчук.

«Коли в п'ятницю з церкви виходив хресний рух, його вже піджидали: вчителі обстежили школярів, а районні представники — місцева інтелігенція, — приводив він приклад із свідчень учасників тих подій. — Сповідуватись до свята празднику навчились заочно: записку з списком прогріхів люди передали священникові через зв'язних, а той у письмовій формі відпустив їх, або накладав епітію».

Діючих храмів залишалися одиниці, похід на всеношну перетворювався в ціле паломництво. Із звіту уповноваженого Верховної Ради у справах релігій в Запорізькій області Б. Козакова: «Мені довелося спостерігати, як в темну ніч під зливою на відстані майже 2 км до

Велико-Хортицький церкви в грязі, болоті буквально пробіралися люди похилого віку з кошиками і сумками в руках. Коли їх запитували, навіщо вони в таку неgodу мучать себе, відповідали: «Це не муки, а радість — йти до церкви на святу Пасху...» »

У 40-ові і після

Сплеск релігійності трапився під час війни, і, як не дивно, громадян майже не переслідували. «Сталін у своєму виступі в зв'язку з початком Великої Вітчизняної навіть звернувся до народу на церковний лад — «брати і сестри!». А з 1943-го Московський патріархат вже активно використовувався на зовнішній політичній арені для пропаганди», — зазначає Віктор Єленський. Агресивне

«Усвідомлюючий урок».

висміювання і спалювання опудал відкинули як надто брутальні, віруючим відвели отаке гетто для тихого відзначення свята, а інших громадян планували ненав'язливо займати в великодні дні.

«На атеїстичну пропаганду в СРСР виділяли величезні гроші; в кожному районі відповідальні люди звітували

про вжиті антивеликодні заходи, — розповідає релігієзнавець. — У властивій Радам манері від них вимагали, щоб кожен рік число відвідувачів церкви було нижче, ніж в попередньому».

Божа кара

Пенсіонерка Марія Гуцал і через 70 років охає, згадуючи, як її «надрукували» в шкільній стінгазеті: ходила святити вербу, а «добрі люди» доповіли кому треба.

У понеділок після Великодня педагоги перевіряли руки у дітей: якщо помічали сліди від фарбованих яєць — були проблеми.

«Перед святом господаркам було ні хату побилити, ні холодець зварити через радгоспних суботників, особливо якщо Великдень збігалася з травневими святами, — згадує вона. — Якось директор молокозаводу в Святу Неділю змусив робочих чистити площу під першотравневу демонстрацію, хоч люди і просили перенести прибирання. Дружина його незабаром народила дитину-каліку, і все говорили — Бог покарав».

А Микола Лосенко розповідає, що, забравши церква в його рідному селі під клуб, використовувати її не змогли: крутять кіно — звук такий, що годі було й роздивитися; включають музику — одні завивання. «Це тепер ясно, що в стінах храму були резонатори, саман, щоб від хорového співу відлуння йшло. А тоді подейкували, що це церква мстить», — пояснює він.

Навпоготові

Громадськість не давала віруючому люду спокою. Навіть жовтентя інструктували перевиховувати несвідомих родичів, інакше — догани та зіпсовані характеристики. Щоб вчасно «припинити і викоринити», райкоми з парткоммами відрядили на цілонічні говіння в компанію

до бабусь свої рейди.

Заслони з педагогів, оточення комсомольців, загони чергових дружинників всю ніч позіхали під церквами, виловлюючи в натовпах вихованців і колег.

«В кінці 70-80-х молоді увійти до церкви на Великдень було не можна — міліція оточувала, — згадує настоятель Свято-Успенської церкви села

Семенівка отець Іоанн. — Щоб вчителі не взяли «на список», їздили на службу в чужі села, де нас ніхто не знав. А став дорослішм — викликали на килим і ставили на вигляд». Щоб утримати народ будинку в святую ніч, влада робила йому нечуваний подарунок — давали телеконцерти «Мелодії і ритми зарубіжної естради» та інші рідкості.

«Чув від старших: раніше у церкві ставили на ніч оркестр, грали сороміцькі спектаклі, виставляючи дяконів і батюшок п'яницями і скнара», — розповідає Микола Лосенко. А в рідному селі сина священника Анатолія Полегенько жодна всеношна не обходилась без музичного фону. У центрі села храм сусідив з клубом, і, як тільки парафіяни виходили з хресним ходом, на танцях ще голосніше лунала весела музика; заходили назад — звук приглушалося.

«Доходило до того, що перед Великоднем і з тиждень після, батьки яєць в будинку не тримали взагалі — ані свіжого, ані варених, ні білих, ні червоних, — каже Полегенько. — До війни батько був змушений йти подалі в поле і на самоті виконував великодні піснеспіви».

Ближче до перебудови боротьба режиму з релігією ставала профанацією. Адекватні «контролери» нікого не карали, але грали роль до кінця.

«Вчителі вели бесіди про «попівський морок» чисто для проформи, за крашанки могли хіба по-батьківськи пожурити, — каже Лосенко. — Вони і голова разом з сільрадою і паски пекли, і дітей хрестили, просто не афішували це».

Отець Вігольд теж починав учителем. У перший же шкільне Різдво надійшла директива патрулювати село в пошуках колядників.

«Розбилися ми по компаніям, ходимо по вулицях. Поки ніхто не бачить — шаснули до одного колезі додому, «поколядувати», потім швидко перебігом до іншого. І так весь день, та так, щоб не попасти на очі колядникам учням: треба було робити строгий вид, а то виставлять з поганою характеристикою «, — ділиться Левічкій. Бувшому комсомольцю Андрію Ващуку особисто довелося в 80-х ходити в черговому патрулі в ніч на Великдень.

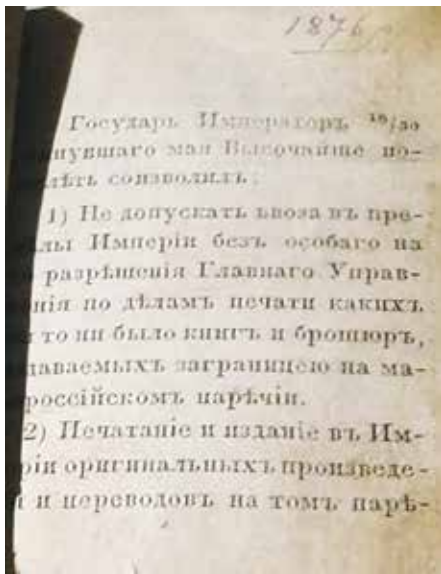
«Нікого ми не ловили: просто відстоювали службу і вранці христосались, як все, — зізнається він. — А чергові педагоги могли так «розговоритися» під церквою, що ледве ноги волочили».

житомир.info (24.03.2026)

Московитський «емський указ»

— заборонялося писати, співати і давати спектаклі українською мовою

30 травня 1876 р. — у німецькому місті Бад Емс московський імператор Олександр II підписав т. зв. «емський указ», яким заборонялось використання української мови в усіх сферах суспільного життя. На підставі указу з бібліотек вилучались українські книжки, закрито Південно-Західний Відділ Російського Географічного Товариства у Києві, припинено видання «Київського телеграфа», ліквідовано Громади, багато професорів-українців звільнено з Київського Університету.

За цим указом заборонялася українська преса і книговидавництво, закривалося Південно-Західне відділення Російського географічного товариства. Заборонялося писати, співати і давати спектаклі українською мовою, друкувати підручники, перекладати українською мовою твори класиків російської і світової літератури. Не дозволялося навіть друкувати тексти до музичних творів «малоросійською говіркою». Заборонялося використання української мови в початкових школах, судах і державних установах. Перейменовувалися географічні назви: «Малоросійська» губернія була розділена на Чернігівську і Полтавську, а «Слобідсько-Українська» перейменована на Харківську.

Почалося переслідування активних діячів українофільського руху.

* * *

Текст «указу» став основою для таємних інструкцій відповідним московським державним структурам.

Ось деякі його положення, які, що сьогодні зовсім не дивно, далі характерні для сучасної кремлівської пропаганди і практики:

Щодо міністерства внутрішніх справ

1. Не допускати ввезення в межі Імперії, без спеціального на те дозволу Головного Управління у справах друку, будь-яких книг, що видаються за кордоном малоруською мовою.

2. Заборонити в Імперії друкування на тому ж діалекті будь-яких оригінальних творів або перекладів, за винятком історичних пам'яток, але з тим, щоб і ці останні, якщо належать до усної народної словесності (такі як пісні, казки, прислів'я), видавалися без відступу від загальноросійської орфографії (тобто не друкувалися так званою «кулішовкою»).

3. Заборонити одночасно будь-які на тій же мові сценічні вистави, тексти до нот і публічні читання (які мають на даний час характер українофільських маніфестацій).

4. Підтримати газету «Слово», що видається в Галичині у ворожій до українофільства спрямованості, призначивши їй хоча б невелику, але постійну субсидію, без якої вона не може продовжувати існування і мусить припинитися, (український орган у Галичині, газета «Правда», ворожа взагалі російським інтересам, видається за значної допомоги від поляків).

5. Заборонити газету «Київський Телеграф» на тій підставі, що її номінальний редактор Снежко-Блоцький сліпий на обидва ока і не може брати жодної участі в редакції, якою постійно й доволно керують особи, запрошені до цього видавницею Гогоцькою з кола людей, що належать до найнедобросовіснішого напрямку.

Щодо міністерства народної освіти

6. Посилити нагляд з боку місцевого навчального керівництва, щоб не допускати у початкових училищах викладання будь-яких предметів малоросійською мовою.

7. Очистити бібліотеки всіх нижчих і середніх навчальних закладів у малоросійських губерніях від книг і книжечок, заборонених 2-м параграфом цього проекту.

(ред.)

«Це ганьба для людства, що за чотири роки агресора не зупинено»

Четверта річниця повномасштабного російського вторгнення в Україну — це трагічна річниця і ганьба для людства, адже ніхто ніколи не міг собі уявити війну в Європі, яка триватиме так довго. Такими думками Блаженніший Святослав поділився в інтерв'ю для ватиканських медіа [Vatican News (ugcc.ua, 23.02.2026)] напередодні сумної дати. Глава УГКЦ нагадує, що війна насправді почалася вже в 2014 році з окупації Криму та частини східного Донбасу. Розповідаючи про особливо важку зиму, позначену обстрілами енергетичної інфраструктури, він говорить про стійкість людей і дякує Вселенській Церкві за солідарність.

— Ваше Блаженство, минуло чотири роки від початку повномасштабної війни в Україні. Що б Ви хотіли сказати з цієї нагоди?

— Я би сказав, що це трагічна річниця. Ніхто й ніколи не міг уявити війну в Європі, яка триватиме чотири роки. І коли ми говоримо про ці чотири роки, то маємо на увазі лише повномасштабне російське вторгнення. Насправді війна почалася у 2014 році з окупації Криму та частини східного Донбасу. Ми є свідками справжньої трагедії, яка в останні місяці ще більше загострюється. Кількість загиблих і поранених мирних жителів далі зростає. Можу сказати, що навіть на початку вторгнення у 2022 році ситуація не була настільки драматичною, як сьогодні, особливо цієї зими, зокрема в українській столиці.

— Як живуть люди, які, наприклад, мешкають поблизу Вашого кафедрального собору в Києві? Як Церква допомагає долати ці виклики?

У Києві люди переживають справжню трагедію, яку сьогодні дехто називає «Холодомор». Усі ми знаємо про «Голодомор» — геноцид, здійснений через штучний голод; але тепер ми стикаємося з іншою формою геноциду, пов'язаною із зимовим холодом. Ця зима — найсуворіша за останнє десятиліття: температура в Києві опускалася до мінус двадцяти градусів. Росіяни методично знищують життєвоважливу інфраструктуру українських міст, зокрема столиці.

Київ, одна з найбільших європейських столиць, налічує майже чотири мільйони мешканців. Системи опалення й електропостачання централізовані: кожен район має ТЕЦ, що подає електроенергію та гарячу воду до будинків. У нашому районі немає газу: їжу готують на електриці, і вона також необхідна для подачі питної води у багатоповерхівки. Цієї зими багато ТЕЦ, збудованих у радянську епоху, схеми яких росіянам добре відомі, було

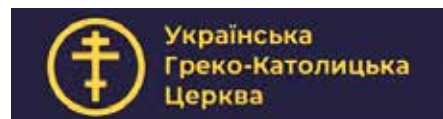
знищено. Коли температура опустилася нижче двадцяти градусів, стало неможливо забезпечувати електропостачання та гарячу воду; труби замерзли й потріскали, серйозно постраждали

також системи водовідведення. Уявіть собі будинок на три тисячі мешканців: усе в квартирах промерзає, температура всередині лише на кілька градусів вища за зовнішню, туалети непридатні до використання. Багато людей опиняються заблокованими у своїх домівках і не знають, куди подітися.

Як ми реагуємо? Біля великих житлових комплексів облаштовано так звані Центри незламності: опалювані намети з генераторами, де люди можуть підзарядити пристрої, випити гарячого чаю, побути разом і зігрітися. Дехто навіть проводить там ночі. Також школи та дитячі садки були переобладнані для прийняття людей.

При нашому соборі ми відкрили Центр незламності в укритті в підвальному приміщенні. Наш генератор працює майже двадцять годин на добу,

адже від міської мережі ми отримуємо електрику лише дві-три години. Є люди, які ночують там, фактично живуть — і нам доводиться забезпечувати всім необхідним, бо вони не можуть повернутися до своїх домівок.

Мер Києва закликав тих, хто може, тимчасово покинути місто; за оцінками, його залишили майже пів мільйона людей. Проте багато хто залишається, бо працює або не має альтернатив. Школи, університети, супермаркети, лікарні та аптеки працюють, але великою проблемою залишається функціонування життєвоважливих інфраструктур.

А це методичне нищення триває: розвідувальні дрони пролітають над містом, виявляють ще діючі станції, а потім, за допомогою ракет і точкових ударів, їх руйнують. Такою, коротко кажучи, є ситуація, у якій ми живемо.

— Від початку повномасштабної війни Церква в Україні завжди була поруч із народом. Протягом цих чотирьох років можна виділити різні етапи цієї діяльності. Як би Ви описали поточний етап, позначений втомою населення? Як Церква далі підтримує і супроводжує людей?

Ми всі є одним народом і страждаємо разом. Я є мешканцем Києва, і холод не запитує, чи ти є священником чи єпископом або до якої Церкви належиш, як молишся Богові. Перед обличчям цієї трагедії ми всі є рівними, намагаємося об'єднатися, допомагати один одному, а також знаходити християнський сенс: як жити по-християнськи в цих умовах.

В цей момент є деякі особливості. Коли уряд наказує примусову евакуацію із зон бойових дій, люди зазвичай воліють переселитися до найближчих великих міст, таких як Харків, Чернігів чи Суми. Очевидно, що однією з цілей обстрілів є саме залякати населення й змусити його залишити свої домівки. Деякі аналітики вважають, що йдеться про спробу створити «буферну зону» без цивільних, щоб полегшити військові маневри. Але люди залишаються, не виїжджають, і ми стараємося доставляти допомогу туди, де є також діти, літні

люди. Можливо, ворог розраховував, що українці тікатимуть, але цього не сталося.

Ще одне спостереження з Києва: не відчувається втоми, яка могла б призвести до відчаю чи зневіри. Навпаки — через ці постійні ракетні удари воля до опору лише зростає. Я не знаю, як пояснити це явище, але можу розповісти один епізод із моєї катедри. П'ятирічний хлопчик, який завжди буває на Божественній Літургії, так відповів мені, коли я запитав, чи холодно у нього вдома: «Якщо я переможу холод, то й Україна переможе». Було видно, що вдома у нього холодно, бо він був одягнений у дуже теплий одяг, але попри все він почувався героєм. Для мене це голос не лише тієї родини, а всього народу.

У Центрах незламності люди усміхаються, співають; у дворах і перед замерзлими будинками вмикають музику й танцюють. Це щось таке, що дивує також і нас. Але, очевидно, біль зростає, з огляду на велику кількість загиблих і поранених.

За даними Моніторингової місії ООН з прав людини в Україні, 2025 рік став найсмертоноснішим для цивільних від початку вторгнення. Кількість убитих і поранених мирних жителів зросла на 31 % порівняно з 2024 роком і на 70 % порівняно з 2023-м. Чим більше говорять про мирні домовленості, тим більше крові проливається на українській землі. Поки сильні світу цього зустрічаються, щоб вирішувати, на кого чинити більший тиск, народ страждає. Такою є та дійсність, з якою ми повинні рахуватися й у якій супроводжувати людей.

Мушу також сказати, що зменшується страх у людей під час обстрілів: до цього зникають, і це небезпечно, бо часом ми втрачаємо чутливість до чужого болю. Тому Церква завжди повинна підтримувати релігійну чутливість пошани до людського страждання, бо ми знаємо, що в кожному болю присутні страждання самого Христа.

— Ймовірно, священники та богосвящені особи зберігають відчуття глибокої емпатії, адже у власних родинах вони пережили горювання.

В Україні немає жодної сім'ї, яка б не відчула біль або втрату через смерть брата, сестри, батька чи дитини, убитих або поранених. На Синоді Єпископів ми започаткували програму підтримки для священників та богосвящених осіб. Ми провели опитування, щоб зрозуміти, як вони почуваються. Цікаво: більшість відповіла, що не хоче брати

відпустку або відпочивати. Спочатку я подумав: «Які вони молодці!». Та психотерапевти пояснили, що це ознака травми: психологічно вони не можуть відійти від парафії чи спільноти, бо бояться, що під час їхньої відсутності може трапитися щось серйозне у їхніх домах або церквах.

Мені теж важко залишати Україну: я постійно слідкую за новинами про останні події в Києві. Один психотерапевт сказав мені: «Коли бомблять Київ, ви страждаєте навіть перебуваючи в Римі? Це ознака травми».

Тому ми супроводжуємо наших священників через програму «зцілення ран»: той, хто пережив і подолав власне страждання, стає «пораним лікарем»,

УКРАЇНСЬКА ПИСАНКА МІЦНІШЕ РАШИСТСЬКОГО ТАНКА

здатним зрозуміти того, хто страждає, і вести його до зцілення, також і психологічного та ментального. Психічне та духовне здоров'я перебуває в центрі нашої уваги. Ми набуваємо досвіду, якого раніше не мали, і який може стати справжнім скарбом для інших Церков, які не стикалися з подібною трагедією, щоб допомагати людям наблизитися до Бога, до Христа — Джерела спасіння та здоров'я, не лише духовного, а й ментального та фізичного.

— Протягом цих чотирьох років Церква в Україні змогла в різний спосіб відчуті солідарність Вселенської Церкви. Чи могли б Ви навести якісь особливі приклади цієї підтримки?

Протягом цих чотирьох років ми отримали багато солідарності від усієї Вселенської Церкви, яку особливо підтримав Святіший Отець — спершу блаженної пам'яті Папа Франциск, а тепер — Папа Лев. Ми щиро вдячні Святішому Отцю та всім братам і сестрам у Христі, усім людям доброї волі, які виразили свою близькість. Ця солідарність мала свої злети й падіння.

Пам'ятаю перші дні війни, коли гуманітарна допомога надходила великими обсягами з різних країн Європи та світу. Минулого року, у 2025-му, допомога майже зупинилася. Отримати погодження на проекти для тих, хто не мав засобів для виживання, стало все важче. На початку 2025 року міжнародні агентства оцінювали, що приблизно п'ять мільйонів людей в Україні перебували в умовах нестачі продовольства, але лише 2,5 мільйонам могли надати допомогу.

Ця зима, трагічна через холод і труднощі, а також зображення людей, які страждають, але намагаються триматися, знову розпалили міжнародну солідарність, подібно до лютого-березня 2022 року. Хочу розповісти один конкретний випадок. Після кожного бомбардування Києва я часто ділюся повідомленнями з друзями. Я надіслав приблизно десятком людям фото наслідків одного обстрілу з коротким коментарем: «Ми пережили ще одну пекельну ніч у Києві. Температура мінус двадцять градусів. Боротьба за життя, людяність і солідарність триває».

Серед адресатів був кардинал Гжегож Рись, Краківський архієпископ, який відповів негайним проявом солідарності. Наступної неділі він оголосив збір коштів для Києва, оприлюднивши моє повідомлення. Через три дні він повідомив, що на рахунок Карітасу вже надійшов один мільйон злотих. Через чотири дні перші вантажівки з генераторами вже прямували до Києва.

Коментуючи цей жест, я згадав латинське прислів'я: «Bis dat qui cito dat» — «Двічі дає той, хто дає швидко». І справді, ті генератори були надзвичайно потрібні для порятунку людських життів. Спонтанність цієї солідарності помітив також і Папа, який подякував усім, хто негайно поспішив з допомогою. Згодом також Польська єпископська конференція та інші європейські Церкви, зокрема Італійська єпископська конференція через Карітас, організували збір гуманітарної допомоги та зробили свій внесок.

Сьогодні ми переживаємо хвилю солідарності, яка виходить за межі суто економічної підтримки: для нас важливо, щоб у всіх європейських парафіях говорили про Київ, який страждає, адже пам'ять та християнська молитва зуміли зворушити сумління та серця людей. Ми глибоко вдячні всім, хто долучився до порятунку життів в Україні.

(Закінчення на 19 сторінці)

Блаженний о. др Микола Конрад

150-а річниця від народження

Микола Конрад, блаженний УГКЦ, народився **16 травня 1876 р.** у Струсові на Тернопільщині в родині Йосифа і Марії (з дому Житковська). Здобув середню освіту у Львові в школі отців Воскресінців. Філософські студії закінчив

у Римі. Захистив докторські дисертації з філософії та богослов'я. Разом з дружиною виховували троє дітей — Марію, Ярослава та Володимира. Був професором Львівської Богословської Академії.

В 1899 році отримав священничі свячення у Львівській Архиепархії. Від 1900 року вчителював в українській гімназії у Тернополі, а в 1920-1929 рр. у Бережанах. Під час I Світової війни душпастирював в угорському місті Градеці та в таборі українських біженців

Від Лазаря до Пасхи

(Закінчення з 5 сторінки)

Ще глибшим і більш таємничим є зміст Страсної Суботи. У західному пережитті цей день часто виглядає як час тиші й очікування. Натомість у візантійській традиції це час прихованої дії Бога. Христос сходить до аду, і там, у глибині смерті, відбувається остаточна перемога. Літургія говорить про зруйнування влади пекла зсередини. Це одна з найсмільвіших богословських інтуїцій: воскресіння починається не в світлі, а в темряві.

Лише на цьому тлі стає зрозумілою ніч Пасхи. Вона не є раптовим

у Гмінді (Швейцарія), де був управителем гімназійних курсів до 1918 року.

У 1930 р. Митрополит Андрей запросив о. Конрада викладати у Львівській Богословській Академії, а згодом призначив його парохом у с. Страч біля Янова. Виконуючи там душпастирські обов'язки, зокрема здійснював духовну опіку над молоддю. Він, як і всюди, де працював, виявляв велику старанність і відповідальність.

Виконуючи свої душпастирські обов'язки о. Микола Конрад вирушив 26 червня 1941 р. уділити намащення хворій жінці із сусіднього села. Його супроводжував дяк Володимир Прийма. Заарештовані у дорозі назад двома чекістами, обидва були розстріляні, а тіла покинуті у лісі. Лише кілька днів після цього їх віднайшли місцеві селяни.

Беатифікований 27 червня 2001 р. у м. Львові під час паломництва Папи Івана Павла II до України.

* * *

Молитва до священномученика Миколи Конрада

Господи, Ісусе Христе, Боже наш, Відкупителю і Спасителю, Вічний Архидіаконові Нового Завіту, Ти, бажаючи усіх людей спасти, кличеш до священницького служіння пастирів, щоб вони продовжували Твоє служіння у Святій Вселенській, Соборній і Апостольській Церкві. Серед них Ти, Господи Ісусе, призвав слугу Твого ієрея Миколу, який з великою любов'ю до рідного народу, євангельською

поворотом чи несподіваним фіналом. Вона є кульмінацією процесу, який розпочався раніше і поступово зростає. Пасхальна літургія не просто оголошує нову подію — вона відкриває те, що вже здійснилося. Христос «смертю смертю подолав» — тобто не просто повернувся до життя, а знищив саму природу смерті.

Таким чином, уся дорога від Суботи Лазаря до Пасхи відкриває фундаментальну істину візантійської теології: воскресіння — це не момент, а динаміка. Воно починається у знаку життя, дарованого Лазареві, проходить через досвід хреста, дозріває в тиші гробу і відкривається у світлі Пасхи. Цей шлях

Могила о. М. Конрада на страдецькому цвинтарі.

мудрістю провадив, оберігав, навчав і власним прикладом свого побожного суспільного й сімейного життя спрямував Твоїх дітей до спасіння, а відтак й життя своє поклав, прийнявши вінець мучеництва, із-за любові до ближніх.

Отож, сердечно дякуючи Тобі, Спасе, прошу за заступництвом і молитвами ієрея священномученика Миколи подай ласку <...>, щоб славилася Твоє Ім'я з Твоїм Отцем і Святим Духом, нині і повсякчас і на віки вічні. Амінь.

(ред.)

не завершується літургією — він продовжується в житті людини.

Саме тому літургія не дозволяє зупинитися лише на історичному вимірі. Вона ставить екзистенційне запитання. Якщо Лазар виходить з гробу ще перед Пасхою, то це означає, що кожна людина покликана вийти зі свого гробу вже тепер. Пасха стає не тільки спомином, але способом існування.

І тому ця літургійна дорога відкриває глибоку правду: християнство починається не від смерті, а від життя, яке поступово перемагає смерть. І саме тому Пасха не закінчується в ніч Воскресіння. Вона тільки починається.

о. Христовор Єдвабнік

26 квітня в Україні – День чорнобильської трагедії

26 квітня 1986 року вогонь Чорнобиля опалив землю і душі мільйонів громадян.

(1 травня 1986 р., в час, коли в країнах Європи уряди попереджували своїх громадян про небезпеку пов'язану з вибухом на атомній електростанції у Чорнобилі комуністична влада по всіх містах України і Білорусі вигнала своїх громадян на 1-травневу демонстрацію. У Києві на 11⁰⁰ рівень радіації складав 2500 мкР/год при середньому фоновому — 15 мкР/год.)

Аварія на ЧАЕС (*чорнобильська атомна електростанція — ред.*) — найбільша техногенна катастрофа за всю історію ядерної енергетики у світі, яка змінила підхід до технології, екології, долі людей не тільки на європейському континенті, а й у всьому світі.

* * *

Чорнобильська аварія: найбільша техногенна катастрофа минулого століття

38 років (поточного року вже 40 — ред.) минуло з моменту аварії на Чорнобильській АЕС, але її наслідки надалі є предметом обговорення світової наукової

спільноти. Тоді в атмосферу Землі викинуло величезну хмару радіоактивного пилю, яка зачепила Україну та навіть частину Європи.

Чорнобильська трагедія сталася 26 квітня 1986 року, тоді радіоактивним цезієм були забруднені 3/4 території Європи.

За числом потерпілих від аварії Україна займає перше місце серед усіх колишніх республік Радянського Союзу. Потужний циклон проніс радіо-

активні речовини територіями Литви, Латвії, Польщі, Швеції, Норвегії, Австрії, Фінляндії, Великої Британії, а пізніше — Німеччини, Нідерландів, Бельгії.

За різними дослідженнями внаслідок цієї масштабної аварії значні дози випромінювання отримало понад 8,5 мільйонів мешканців України, Білорусі, а приблизно півмільйона громадян померли від наслідків радіації. Вже до кінця літа 1986 року понад 90 тисяч осіб були евакуйовані із зони зараження, яка сягала багатьох кілометрів: 81 населений пункт України став безлюдним.

Інформація про те, що Чорнобильська АЕС була пошкоджена, ретельно приховувалося на найвищому рівні.

На жаль, радянська влада всіма силами намагалася приховати від світу наслідки катастрофи. 48 годин тривало мовчання, аж поки 27 квітня різке зростання радіаційного фону зафіксували в Данії та Швеції, і це змусило тодішню Москву надати хоч якісь пояснення. Тим часом у забрудненому радіацією Києві, щоб показати світові як все добре й стабільно, відбувалася урочиста першотравнева демонстрація, на яку вивели тисячі людей, зокрема й дітей.

Україна вшановує пам'ять ліквідаторів та всіх постраждалих. Пам'ятаємо подвиг учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС!

Проте сьогодні, у час повномасштабного вторгнення росіяни продовжують небезпечні ігри з ядерним шантажем та захопленням атомних електростанцій (зокрема, Чорнобильської та Запорізької). А небезпечні сховища радіоактивних відходів стають для них полігоном бойових дій.

Світ не має допустити повторення такої жакливої катастрофи!

Пресслужба Профспілки працівників освіти і науки України (26.04.2024 р.)

«Це ганьба для людства...»

(Закінчення з 17 сторінки)

— **Ваше Блаженство, з яким посланням Ви хотіли би звернутися до міжнародної спільноти та вірних усього світу з нагоди цієї четвертої річниці?**

Я вважаю, що четвертий рік цієї війни — це ганьба для людства. Це ганьба, що за чотири роки міжнародна спільнота не змогла зупинити смертоносну руку агресора. Деякі історики зазначали, що Друга світова війна на наших землях тривала менше, ніж теперішня російська агресія проти України. Це те, чого ніколи не мало б початися, і що тепер повинно закінчитися. Тому в цю сумну річницю я закликаю всіх зробити обітницю Богові та самим собі: будувати мир. Політики повинні виконати свій обов'язок. Люди Церкви та дипломатії, також і тієї християнської, повинні виконати те, що їм належить. Військові, волонтери — кожен покликаний зробити свою частину. Ми повинні зробити все можливе, щоб агресор зупинився. Потім настане інший час — час зцілення травм і відбудови того, що війна зруйнувала. Але це буде вже інша історія. *Orate pro nobis. Моліться за нас!*

Висловлюємо щирі співчуття Преосвященному
Митрополиту Євгену Поповичу
та його рідним з приводу тяжкої втрати — смерті матері

п. Софії Попович

Царство Небесне! Вічна і світла Їй пам'ять!

Дирекція, вчителі та учні
Комплексу Шкіл з Українською Мовою Навчання
в Гурові ІлAVEцькому

Кінчім жалобу

Богдан Лепкий

Кінчім жалобу,
Втираймо сльози з лиць,
І перестаньмо зітхати!
Юди, Каяфи, Пилати
Упадуть ниць,
І за приміром Христа,
Воскресне правда свята,
Відкине камінь нагробний, —
Бо це був тільки знак пробний, —
Правда сильніша над все —
Христос воскресє!

Грайте дзвони в перегони!
Ріки, гори і кордони
Най почують благовість,
Що надходить добрий гість.
Добрий гість, благий учитель,
Правди й волі воскреситель,
Лікар душ прибитих горем,
Що несе здоровля хорим,
Що надії зерно сіє,
Піднімає тих, що мліють,
Що згубили віру й силу,
Задивилися в могилу,
Призабули чар життя
В темних дебрах отупіння,
Як колоди, як каміння.
Всіх Він їх підносить з мертвих,
Вириває з узів смерти,
І крізь ріки крові й поту,
Крізь терпіння і Голготу,
Крізь зусилля повякчасні
З вірою у сили власні
Допроваджує аж там,
Де їх дім і де їх храм! (...)

«Христос воскрес із гробу!»
Кінчім жалобу,
Втираймо сльози з лиць,
І пеестаньмо зітхати!
Юди, Каяфи, Пилати
Упадуть ниць,
І за приміром Христа,
Воскресне правда свята,
Відкине камінь нагробний, —
Бо це був тільки знак пробний, —
Правда сильніша над все —

Христос воскресє!

З приводу несподіваного упокоєння
о. Богдана Гарасима ЧСВВ
висловлюємо наші щирі співчуття Його рідним та близьким. Нехай милосердний Господь Бог нагородить Його на небесах за все добро, що він творив.
Єднаємося з Вами, дорога Родино, в жалю й молитві!
*Дирекція, вчителі та учні
Комплексу Шкіл з Українською Мовою Навчання
в Гурові Ілавецькому*

Складаємо найщиріші слова співчуття
цілій родині Гарасимів, наших дорогим приятелям,
з приводу передчасної смерті

отця **Богдана ГАРАСИМА ЧСВВ**

Нехай опіка Господня полегшить біль втрати найдорожчої для Вас людини, а наші молитви та щирі співчуття применшать родинне горе. Сумуємо разом із Вами та з вірою у воскресіння і життя вічне єднаємося в молитвах.

Нехай Милосердний Господь прийме душу Слуги Божого Отця Богдана до
Свого Небесного Царства та дарує йому вічну пам'ять!

*Парафіяльна спільнота
парафії Святого Хреста у Венгожеві*

«Людина відходить, але в пам'яті залишається...»

Висловлюємо щире співчуття

Преосвященнішому Архієпископові й Митрополиту

Євгену Поповичу

з приводу упокоєння

Мами Софії

Єднаємося у скорботі з родиною покійної

Управа ланки ОУП та парафіяни Гребенного

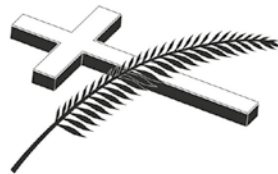
Висловлюємо глибокі співчуття Преосвященному
Перемисько-Варшавському Митрополиту УГКЦ кир Євгену Поповичу
та його рідним з приводу втрати найріднішої людини — матері

п. Софії Попович

Ми щиро співчуваємо Вашому горю і передаємо слова співчуття та підтримки Вам і Вашим рідним. Нехай опіка Всевишнього полегшить гіркоту втрати найдорожчої для Вас людини, а слова підтримки допоможуть перенести страшне горе.

Вічна і світла Їй пам'ять!

*редакційний колектив часописа «Благовіст»,
спільнота української школи ім. Лесі Українки
в Бартошицях*

БЛАГОВІСТ — суспільно-релігійний бюлетень. Видає Українська Греко-Католицька Церква у Польщі. Редакція працює на громадських засадах. Редагує колегія: **Владика Аркадій Трохановський, о. митрат Богдан Панчак, о. Микола Костецький** — координатор від Перемисько-Варшавської архієпархії, **о. Євген Сухий** — координатор від Вроцлавсько-Кошалінської єпархії. Відповідальний редактор **Богдан Тхір (бт)**. **Аркадій Стопа** — технічні консультації. *Погляди авторів публікацій не завжди сходяться з точкою зору редакції. В оправданих випадках застерігаємо собі право виправляти і скорочувати авторські тексти.*

Kuria bp, ul. Biskupa Jana Śnigurskiego 2A, 37-700 **Przemysł**, tel/fax 16 678-78-68, e-mail: kuria@przemyslgr.opoka.org.pl; **Kuria bp**, Pl. Nankiera 15a, 50-140 **Wrocław**, tel./fax 71 343-94-77; fax 71 343-94-67, e-mail: konsystoria@wro-gda.opoka.org.pl; **Kuria bp**, ul. Lubelska 12, 10-405 **Olsztyn**, tel: 89 539 60 48, e-mail: eparchia.kontakt@gmail.com

Adres redakcji: BŁAHOWIST; ul. Kościuszki 28/3, 11-220 Górowo Iławeckie, tel. 89 761-04-21, e-mail: blahowist@poczta.onet.pl, konto: Bank Spółdzielczy w Górowie Ił, Nr 08 8855 0004 2003 0006 3515 0001